

ИНСТИТУТ ЗА МОДЕРНА ПОЛИТИКА

София, ул. „Аксаков“ 52, тел. 988-53-86, e-mail: pressoffice@modernpolitics.org

www.modernpolitics.org

СПЕЦИАЛЕН ДОКЛАД

ЗА ДЕЙСТВИЯ НА ПРАВИТЕЛСТВОТО И СЛУЖБИТЕ ЗА СИГУРНОСТ В БЪЛГАРИЯ, КОИТО ЗАСТРАШАВАТ ИЛИ ПРЯКО НАРУШАВАТ ОСНОВНИ ПРАВА И СВОБОДИ НА ГРАЖДАНИТЕ

В периода от м.юли 2009 г. досега в отговор на справедливите обществени очаквания правителството на България, в частност органите на Министерството на вътрешните работи (МВР) и службите за сигурност демонстрираха устрем за активна борба с организираната престъпност и корупцията.

Въпросът доколко тези усилия са ефективни от гледище на реалната разкриваемост и събирането на годни за пред съда доказателства е извън предмета на този специален доклад. Констатациите и оценките в него са фокусирани върху **ескалацията на тревожни прояви на българските власти, които ерозират и даже пряко нарушават основни права и свободи на българските граждани под претекст, че това е част от борбата с престъпността и корупцията.** Много от тях Институтът за модерна политика вече е поставял неколккратно през 2010 г. на вниманието на българските власти чрез своите редовни мониторингови доклади, адресирани до парламента и правителството и широко отразявани в средствата за масова информация в България. За съжаление констатациите, конкретните препоръки и законодателни предложения, насочени към преодоляване на сочените нарушения до този момент не се вземат предвид от властите.

Ето защо не само като независима гражданска структура, работеща в обществена полза, но и като граждани на Европейския съюз се обръщаме към Европейската комисия, като пазител на европейските договори и към Европейския парламент, като висшия форум, избран пряко от европейските граждани, като се основаваме на:

- **чл. 6 от Договора за Европейския съюз**, който придава на Хартата за основните права на ЕС същата юридическа сила като Договорите; прогласява присъединяването на Европейския съюз към Европейската конвенция за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС) и обявява правата и свободите, „*както произтичат от общите конституционни традиции на държавите-членки за част от правото на Съюза в качеството им на общи принципи*“;

- **т. 1 и 2 от Решение 2006/929/ЕО** на Комисията от 13 декември 2006 г. за създаване на механизъм за сътрудничество и проверка на напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност, които изрично сочат, че принципът на правовата държава е основополагащ за ЕС и „*административните и съдебните актове, решения и практики на всички държави-членки напълно спазват принципа на правовата държава*“;

- **т. 5 от препоръките, които се съдържат в четвъртия годишен Доклад на Комисията до Европейския парламент за напредъка на България по механизма за сътрудничество и проверка (юли 2010)**, а именно: „*да продължи реформата на полицията, за да се създаде компетентна криминална полиция, която е в състояние да прилага най-добрите практики от другите държави-членки*“.

С настоящия доклад бихме искали да привлечем вниманието на европейските институции към действия и практики на правителството и в частност на МВР и службите за сигурност, които будят сериозна загриженост от гледна точка на състоянието на правата на човека в България, като държава-членка на ЕС. Апелираме да бъдат предприети подходящи по ваша преценка мерки, в т.ч. за:

а) проверка за съответствие с европейските правозащитни стандарти на законодателството, уреждащо използването на специални разузнавателни средства в България и най-вече на практиката по неговото прилагане, доколкото е очевидно от изложените по-нататък в този доклад факти, че действащите законови гаранции не работят ефективно;

б) в рамките на Механизма за сътрудничество и проверка на напредъка на България в постигането на специфични цели в областите на съдебната реформа и борбата срещу корупцията и организираната престъпност да се обърне специално внимание за дейността на МВР и службите за сигурност в България от гледище на спазването на правата и свободите на гражданите, гарантирани от Хартата за основните права на ЕС и ЕКЗПЧОС, като се следи по-конкретно за:

- наличие на поредица от прояви на безнаказаност (impunity) и липса на ефективни разследвания при случаи на полицейско насилие;
- лоши практики и прекомерно използване на СРС, което не произтича от мерки за борба с тероризма и е непропорционално на нуждите на борбата с престъпността,

не е необходимо в едно демократично общество и нарушава гарантираните от Хартата за основните права на ЕС, ЕКЗПЧОС и българския конституционен ред неприкосновеност на личния живот и на жилището и тайната на кореспонденцията и съобщенията на гражданите;

- непропорционална намеса на службите за сигурност в свободата на изразяване и упражняването на основни политически права на гражданите;
- нарушване на правото на справедлив процес, правото на защита и презумпцията за невиновност чрез предварително осъждане с изявления на министъра на вътрешните работи и други членове на правителството, без да има осъдителна присъда и дори без да е повдигнат обвинителен акт;
- нарушаване на правото на справедлив процес чрез недопустим психологически и пропаганден натиск върху съда.

I. Прекомерно и безконтролно използване на специални разузнавателни средства и липса на достатъчно гаранции за неприкосновеността на личния живот, жилището и кореспонденцията на гражданите.

Фактите :

а) С промени в закона беше премахнат независимият орган за контрол върху употребата на специални разузнавателни средства (СРС)¹. Контролната функция понастоящем е възложена на парламентарна подкомисия, съставена от депутати, т.е. от политически лица. Липсва законов механизъм за последващ контрол от съдилищата за използването на СРС, както и задължение за МВР и службите за сигурност да информират гражданите, срещу които са ползвани СРС, но не е установена тяхна престъпна дейност.

б) С промени в Закона за електронните съобщения беше даден разширен достъп на МВР и службите за сигурност до трафичните данни от интернет и телефонните комуникации на гражданите без достатъчно гаранции срещу злоупотреби².

в) Липсва прозрачност за точния размер на бюджетните средства, предвидени в бюджета на МВР и службите за сигурност за използване на СРС.

г) В серия от публични изявления министър-председателят Бойко Борисов обявява, че използването на СРС срещу министри и

¹ Това стана със Законопроект за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства, № 954-01-24 , внесен на 29.09.2009 г. и приет през октомври 2009 г., обнародван в „Държавен вестник“, бр. 88 от 6 ноември 2009 г.

² Законопроект за изменение и допълнение на Закона за електронните съобщения, приет на 17.02.2009 г.

длъжностни лица от администрацията на всички нива е оправдано като превантивна мярка за контрол, без оглед на техните граждански права. Примери за такива изявления са:

- 6 януари 2011, в. „Стандарт“: *"Всеки от висшите ешелони на властта периодично ще се подслушва и се подслушва и никой не трябва да се учудва от това..... Аз съм мнителен и искам да има контрол над всеки един министър. Службите трябва да слушат. Не е нужно да се подслушва един министър, когато бъде отстранен, а докато е действащ. Никой да не се учудва, че това ще бъде слушано. Няма лични права на министри и зам.-министри - да си знаят, че ги слушаме";*
- 6 януари 2011 г., в. "24 часа", цитирайки участие на Борисов в националния телевизионен канала bTV: *"Аз съм мнителен човек и искам да имам контрол..... Няма лични права за министри и зам.-министри, за шефове на агенции....."*

д) Вицепремиерът и министър на вътрешните работи Цветан Цветанов в открито пленарно заседание на Народното събрание (3.12.2010 г.), излъчвано пряко по националната телевизия БНТ1 прочита дословно стенографски запис на подслушани чрез СРС разговори на лекари от болницата в Горна Оряховица, като реакция на публичен протест на лекарското съсловие за полицейски произвол и неправомерни и унижителни действия на полицията.

е) В средствата за масова информация са разпространени записи от телефонни разговори, от които има данни, че министър-председателят и членове на висшата администрация, в т.ч. и министърът на вътрешните работи и директорът на Агенция „Митници“ водят разговори относно покровителство на частни фирми, спиране на митнически и полицейски проверки и др. На 27.01.2011 г. директорът на Агенция „Митници“ Ваньо Танов обявява пред парламентарна комисия и пред медиите, че разполага с данни и документи за неправомерни действия на МВР срещу неговия син, в т.ч. незаконно подслушване, проследяване и даже подготовка за подхвърляне на наркотици.

ж) В поредица от изявления в медиите, бившият служител на Държавната агенция „Национална сигурност“ (ДАНС) Росен Миленов, напуснал агенцията в края на 2010 г., сигнализира (whistleblowing), че в МВР и службите за сигурност през последната година е създадена неправомерна практика да бъдат фабрикувани анонимни сигнали с цел да послужат като основание за подслушване на телефонните разговори на политически опоненти на управляващите и на журналисти.

з) От официална информация от главната прокуратура, оповестена на 31 януари 2011 г. става ясно, че част от изтеклите в публичното пространство записи от СРС, цитирани в б „е“ по-горе, в нарушение на закона са „филтрирани“ и не са изпратени в цялост от МВР на прокуратурата, която ги е заявила за нуждите на образувани досъдебни производства.

и) На 3 февруари 2011 г. парламентарната подкомисия за контрол върху използването на СРС приема становище, в което се констатира серия от злоупотреби на МВР и службите за сигурност при използването на СРС.

Оценка :

По „а“ и „и“ :

Значително намаляване на гаранциите срещу злоупотреба на властите със СРС в ущърб на правата и свободите на гражданите. Прекомерно използване на СРС в разрез с критериите за пропорционалност и необходимост в едно демократично общество:

➤ Една от първите законодателни инициативи на новоизбраното управляващо мнозинство на ГЕРБ и крайно националистическата и ксенофобска партия „Атака“ беше да бъде закрито Националното бюро за контрол върху използването на специални разузнавателни средства (Бюрото). Този орган беше създаден през 2008 г., като независима държавна институция, избрана от парламента и неподчинена на правителството. Създаването ѝ беше в изпълнение на предписанията на Европейския съд по правата на човека в Страсбург, който осъди България по повод липсата на контрол и достатъчно гаранции за гражданските права при използването на СРС³. Вместо това, контролът беше възложен на подкомисия в парламента, състояща се от депутати от всички парламентарни групи на паритетен принцип. Оставяйки настрана въпроса защо управляващите прецениха, че това е една от най-спешните законодателни мерки, които трябва да предприемат в самото начало на своя управленски мандат, **Институтът за модерна политика** подчертава негативните последици от тази нормативна промяна. А именно – **значително бяха намалени гаранциите срещу злоупотреба на властите със СРС в ущърб на правата и свободите на гражданите**. Закритото Бюро имаше статут на независим орган, който не се подчинява в контролната си дейност нито на изпълнителната и законодателната власт, нито на политическите партии в парламента, което беше гаранция за обективност и ефективност на осъществявания контрол. Беше предвидено този орган да има свой самостоятелен и пълноценен административен и експертен капацитет, в т.ч. бюджетна независимост. С гласуваните закони промени значително беше снижен институционния ранг на контролния орган – вместо независим държавен орган, контролът беше възложен на подкомисия (даже не постоянна комисия!) на парламента. Съставът ѝ се състои от народни представители, т.е. от политически лица.

³ Решение от 28.02.2008 по делото „Асоциация за европейска интеграция и граждански права и Екимджиев срещу България“.

Всичко това показва, че подкомисията няма необходимата институционална, бюджетна и политическа независимост. Без да оспорваме необходимостта и от парламентарен контрол върху използването на СРС, подчертаваме, че в българския контекст той би могъл да бъде само допълнителен, но не и единствен механизъм за контрол върху тази изключително чувствителна от гледище на гражданските права сфера. Липсата на независим контролен орган, който е откъснат от политическите сили в парламента и от правителството, респ. от МВР, поражда основателни съмнения за обективността и ефективността на осъществявания контрол. Това буди още по-голяма загриженост с оглед недостатъчната реформираност на МВР и службите за сигурност в България и хроничния недостиг на граждански и парламентарен контрол върху тях.

Трябва да се подчертае също, че в периода 2009-2010 г. след закриването на независимото Бюро и замяната му с парламентарна подкомисия, на практика не е осъществяван системен и всеобхватен контрол върху използването на СРС, тъй като подкомисията не притежава необходимия административен капацитет и обезпеченост. За неефективността на този контролен механизъм свидетелства дори фактът, че за всяка своя проверка в службите на МВР, отговарящи за използването на СРС, парламентарната подкомисия трябва да уведомява предварително министъра на вътрешните работи.

➤ Същевременно има достатъчно основания да се смята, че използването на СРС в България е прекомерно и не отговаря на критериите за пропорционалност и необходимост в едно демократично общество, съгласно критериите, установени в практиката на Съда в Страсбург. По данни на Върховния касационен съд, оповестени на 7.02.2011 г. броят на използваните СРС през 2010 г. е три пъти по голям от броя през им 2008 г., а в същото време ефективността в използването им е намаляла съществено – 2008 г.: 5988 бр., от които само 908 са използвани в съда; през 2010 г.: 15 946 бр., от които само 1918 са използвани като доказателство в съда. Оценката за прекомерно използване на СРС се потвърждава и от официалните изявления на:

- Главния прокурор Борис Велчев от 18.12.2010 г., според когото:

„Категорично прекомерно се подслушва и ще кажа аргументите си. На фона на обема на т. нар. СРС-та ефективността от тях продължава да бъде твърде ниска. Това означава, че се подслушва много, а резултатите са малко.“⁴

- Председателят на парламентарната подкомисия за контрол върху използването на СРС Явор Нотев, според когото:

⁴ Интервю на главния прокурор Борис Велчев пред националното „Дарик радио“, 18.12.2010 г.

„Смушаващ обаче е общият обем на СРС. Той не може да бъде прикрит и манипулиран. За миналата година имахме един отчет, който сочи около 10 000 СРС-та..... Очакванията за тази година (2010) са абсолютния брой СРС да нарасне и вместо 10 000, сигурно ще бъде 11-12 хиляди.“⁵

Изрично трябва да се подчертае, че рязкото увеличаване на използването на СРС в България не е продиктувано от мерки за борба с тероризма, които при определени обстоятелства биха могли да обосноват подобна лоша практика, а се прави в рамките на рутинната дейност на МВР и службите за сигурност, свързана с борба с престъпността. По този начин се засягат правата и свободите на широк кръг граждани, които не осъществяват престъпна дейност, но чиито комуникации са проследявани от МВР и службите за сигурност по повод разследвания на заподозрени лица, без при това да има надеждни закони и практически гаранции срещу злоупотреба с техните лични данни и информация. Нещо повече, масовото използване на СРС като основен метод на разследване е забранено от българското законодателство в съзвучие с европейските правозащитни стандарти⁶. Използването им е допустимо само когато данните, необходими за разследването не могат да се придобият чрез останалите следствени методи и то когато това се налага за предотвратяване и разкриване на тежки престъпления или за дейности, свързани с националната сигурност. Хроничен проблем в практиката на българското МВР и служби за сигурност, който ескалира тревожно през 2010 г., е заобикалянето на тази законова забрана и използването на СРС масово и като основен метод на разследване⁷. Още веднъж подчертаваме, че това води до необосновано, непропорционално ограничаване на правата и свободите на много граждани, чиито комуникации са подслушвани и проследявани по повод разследването на заподозрени лица. Освен незаконосъобразния си характер, тази практика не може да бъде определена като „необходима в едно демократично общество“ от гледище на правозащитните стандарти на ЕКЗПЧОС.

➤ Сериозни данни и изводи за злоупотребите на МВР и службите за сигурност се съдържат в становището от 3 февруари 2011 г. на парламентарната подкомисия за контрол и наблюдение върху използването на СРС, цитирано по-горе, по-важните от които са:

⁵ Интервю на председателя на парламентарната подкомисия за контрол върху използването на СРС Явор Нотев пред електронното издание Mediapool.bg, 7 януари 2011 г.

⁶ Закон за специалните разузнавателни средства: „Чл. 3. (1) Специалните разузнавателни средства се използват в случаите, когато това се налага за предотвратяване и разкриване на тежки престъпления по реда на Наказателно-процесуалния кодекс, когато необходимите данни не могат да бъдат събрани по друг начин.“ и „Чл. 4. По реда на този закон специалните разузнавателни средства могат да се използват и по отношение на дейности, свързани със защитата на националната сигурност.“

⁷ Такава е и оценката на главния прокурор и на председателя на парламентарната подкомисия за контрол върху използването на СРС, дадена в техни публични изявления – БТА от 13.01.2011 г., Mediapool.bg от 7.01.2011 г. и др.

- Установена е порочна практика при прилагане на СРС.

- Решенията, намерени при прилагането на нормативната уредба, водят до намаляване на гаранциите за законосъобразно ползване, съхраняване и унищожаване на събраната със СРС информация.

- Информацията, придобита със СРС, не се ползва единствено и само в рамките на досъдебното производство, както е по закон.

- На оперативните работници е предоставена, без това да намира основание в закона, възможността да оценяват информацията и да филтрират потока към разследващите органи.

- Защитата срещу изтичането на информация е фактически недостатъчна и не гарантира опазването ѝ и защитата на гражданските права.

- Необходимо е да се разграничат процедурите и правилата за използване на СРС по отношение на престъпна дейност, от една страна, и опазването на националната сигурност, от друга страна. Липсата на това разграничение създава предпоставки за използване на информация, придобита от СРС за политически цели.

➤ Наред с това, от наличните данни е видно, че почти 100% от поисканите от МВР и службите за сигурност разрешения от окръжните съдилища са удовлетворени. Това поражда опасения, че съдебният контрол е сведен до проста формалност, което застрашава правата на гражданите. В този смисъл е и аргументираната оценка на Михаил Екимджиев, председател на управителния съвет на Асоциацията за европейска интеграция и права на човека.⁸

➤ Липсва законово задължение за МВР и службите за сигурност да уведомяват гражданите, срещу които са използвани СРС, но не е установена тяхна престъпна дейност. По този начин гражданите са лишени не просто от достъп до информация за действия на властите, които са ограничили техните конституционни права, но и от гаранции, че събраните данни са унищожени по законния ред, както и от правната възможност да потърсят обезщетение. Понастоящем само по лична инициатива на гражданин парламентарната подкомисия може да проверява дали спрямо него е използвано СРС. Трябва да се подчертае обаче, че дори и тази половинчата гаранция не е достатъчно ефективна, тъй като подкомисията, както се признава и от нейни членове, няма необходимия капацитет, за да осъществи контрол при многобройни такива искания от граждани.

⁸ Михаил Екимджиев (17 януари 2011г.), „Отговорността на съда за скандалите с подслушването“, сп.„Правен свят“.

➤ Данните, събрани чрез СРС, които нерегламентирано станаха публично достояние в последните месеци, демонстрираха ясно, че гаранциите за защита на личните данни, събрани по този ред не са достатъчно надеждни. Това поставя под съмнение готовността на отговорните институции да изпълнят изискванията на Рамково решение 2008/977/ПВР на Съвета на ЕС относно защитата на личните данни, обработвани в рамките на полицейското и съдебното сътрудничество по наказателноправни въпроси. България все още не е въвела това Рамково решение в националното си законодателство, въпреки че срокът за това изтече на 27 ноември 2010 г. Ще трябва да се гарантира законово, а и на оперативното ниво, че българските полицейски служби събират лични данни само за законоустановени цели и че е осигурена сигурност срещу незаконосъобразна промяна, неразрешено разкриване или достъп и др. Съгласно чл. 25 на Рамковото решение трябва да се гарантира, че един или повече органи с пълна независимост при упражняване на функциите им, ще осъществяват контрол върху прилагането на минимумта гаранции за личната неприкосновеност на гражданите, който въвежда цитирания акт.

По „б“:

С гласуваните промени в Закона за електронните съобщения през м.февруари 2010 г. беше облекчен достъпа на МВР и службите за сигурност до трафични данни за телефонните и интернет комуникациите на гражданите без да са създават надеждни гаранции срещу злоупотреба. Въпреки законово изискване за предварителен съдебен контрол, на практика този контрол се заобикаля.

С промените се предвиди, че трафичните данни могат да се предоставят на МВР и прокуратурата, когато това е необходимо за разкриване и разследване на тежки престъпления (т.е. наказуеми с повече от 5 години лишаване от свобода) и на компютърни престъпления. За да бъде проследен и идентифициран източника, направлението, датата, часа и типа на връзката, както и устройството, чрез което се осъществява е необходимо предварително разрешение от районен съдия. На практика обаче, неясният законов текст, който предвижда, че "за нуждите на наказателното производство данните се предоставят на съда и на органите на досъдебното производство при условията и по реда на Наказателно-процесуалния кодекс", беше използван от прокуратурата, МВР и службите за сигурност за заобикаляне на съдебния контрол. Свидетелство за това са и специалните писмени указания, издадени от Главния прокурор, които инструктират прокурорите да изискват информация директно от телефонните оператори и интернет доставчиците без разрешение от съдия. По този начин, съгласно официалните данни, оповестени по искане на националния всекидневник „Дневник“,

всяка трета проверка за това кой с кого общува в интернет и по телефона в България става без разрешение на съдия. Повече от 10 000 частни комуникации са били проследени от службите и прокуратурата за първите 7 месеца, през които действат новите правила в Закона за електронните съобщения.

Наред с това, в „Дневник“ е поискал справки от няколко районни съдилища в по-големите градове на страната относно поисканите и получени разрешения за достъп до трафични данни за периода 10 май – 1 декември 2010 г. Картината е, както следва⁹:

- София - 4357 поискани, 3393 получени;
- Пловдив - 1179 поискани, 1005 получени;
- Варна - 204 поискани, 364 получени (за едно искане са получени повече от 1 разрешение);
- Бургас - 310 поискани, 307 получени;
- Русе - 221 поискани, 210 получени;
- Стара Загора - 752 поискани, 743 получени.

Тази официална информация (която при това е само за част от районните съдилища в страната) повдига редица въпроси.

Първо, прави впечатление големият брой на проследяваните телефонни и интернет комуникации. Трудно може да се обоснове, че това кореспондира с реалните нужди на борбата с престъпността и корупцията, чието най-обективно изражение е броят на образуваните досъдебни производства и на повдигнатите обвинения пред съда.

Второ, директният достъп на прокуратурата, МВР и службите за сигурност без разрешение от съдия (на базата на цитираните по-горе указания на Главния прокурор) до информация за проведените телефонни разговори и интернет комуникациите, навлиза по недопустим начин в личната неприкосновеност и тайната на кореспонденцията на българските граждани, защото:

- Конституцията изрично забранява да се накърнява не само тайната на кореспонденцията, но „и на другите съобщения“ (чл. 34). Пак там се казва, че това може да става само при две условия: да има разрешение на съдебната власт и това да се налага за разкриване или предотвратяване на тежко престъпление. Също в Конституцията е прогласена неприкосновеността на личния живот (privacy) – чл. 32. Не само какво, а и с кого говорят гражданите по телефона или в интернет се ползва с конституционна защита. Тези права са гарантирани и от чл. 7 от Хартата за основните права на ЕС и чл. 8 от ЕКЗПЧОС.

- Конституционната защита „и на другите съобщения“ дори и при най-стеснително тълкуване обхваща интернет комуникациите –

⁹ Информацията от районните съдилища е публикувана във в. „Дневник“, 21.01.2011 г.

т.е. задължително условие за достъп до трафичните данни е разрешението от съдия.

- Разпечатките за проведени разговори с мобилен телефон нямат просто технически характер. Данните, които те съдържат – с кого са проведени разговори – макар и да не разкриват съдържанието на самите разговори, позволяват да се направят изводи за кръга от лица, с които контактува един човек, за честотата на тези контакти и пр. Това е част от личния живот и тайната на кореспонденцията и съобщенията, чиято неприкосновеност е конституционно защитена.

По „в“:

Липсва прозрачност за размера на бюджетните средства, които се използват от МВР и службите за сигурност за СРС. Тези бюджетни разходи са „скрити“ в други по-общи бюджетни пера (като например „оперативно-техническо осигуряване“). Според оценките на Института за модерна политика, на редица независими експерти и на парламентарната опозиция, в т.ч. на депутати от постоянните комисии, които осъществяват парламентарен контрол върху МВР и Държавната агенция „Национална сигурност“, анализът на държавния бюджет за 2011 г. сочи, че за такива цели са предвидени общо 100 милиона лева. В същото време, пред средствата за масова информация министърът на вътрешните работи Цветанов твърди, че сумата е „около 20 милиона лева“. Тази липса на прозрачност за бюджетните разходи буди тревога най-малкото по три причини:

- защото позволява на МВР и службите за сигурност да спекулират с обема на финансирането на подобни дейности;
- защото нарушава правото на гражданите (и данъкоплатците) на достъп до обществена информация за публичните средства, разходвани от държавните институции;
- защото нарушава принципа за отчетност (accountability) в работата на публичните институции и, следователно, препятства гражданския и парламентарен контрол върху МВР и службите за сигурност за ефективността в разходването на тези средства.

По „г“:

Цитираните публични изявления на министър-председателя Бойко Борисов будят сериозна тревога. Ако те бяха направени от партиен лидер или друга публична фигура, техният антиконституционен дух, макар и с много уговорки, би могъл да бъдат третирани като част от демократичната дискусия в обществото. В случая обаче тези изявления са направени от ръководителя на изпълнителната власт – министър-председателя на България. Те не са обикновен симптом за неразбиране и/или

пълно незачитане на принципа на правовата държава и върховенството на гражданските права, които са основополагащи за Европейския съюз и конституционното устройство на България. Чрез тези официални и повторени неколккратно изявления на българския премиер се насърчава произвол и култура на незачитане на основните права и свободи от правоохранителните органи; насърчават се недобросъвестни служители от тези структури; създава се усещане у гражданите, че МВР и службите за сигурност могат да нарушават техните права и свободи без оглед на конституционните и законови гаранции, а поради политическа целесъобразност. В по-общ план се ерозира демократичното правосъзнание на обществото. Такива изявления на висш публичен служител са особено тревожен прецедент за общество като българското, където все още е жив споменът за насадения страх от репресивния апарат на тоталитарните тайни служби, които използваха подобни практики на масово следене, подслушване и ограничаване на правата на определени категории граждани.

Както се изтъква в Решение на Европейския съд по правата на човека в Страсбург от 28.02.2008 г. по делото *„Асоциация за европейска интеграция и граждански права и Екимджиев срещу България“*¹⁰, самият факт на съществуване на система за тайно наблюдение, която позволява пощата и телекомуникациите на всички лица потенциално да бъдат контролирани, „без дори те да знаят, освен ако е имало или някаква недискретност, или последващо уведомление, той засяга пряко всички ползватели или потенциални ползватели на пощенските и телекомуникационните услуги в тази страна“ и може да се третира като нарушение на правата и свободите. Какво остава за правата на останалите граждани, когато самият министър-председател обявява публично, че длъжностните лица от правителството и администрацията се подслушват превантивно и без оглед на техните лични права!

По „д“:

Софийската градска прокуратура обяви на 1 февруари 2011 г., че според нея липсват нарушения на процедурата за използване на СРС. Независимо, че този акт на прокуратурата не е окончателен и е в процес на обжалване, Институтът за модерна политика подчертава, че самото публично оповестяване на записани разговори от СРС в пленарно заседание на Народното събрание, предавано пряко по националната телевизия съставлява нарушение на неприкосновеността на личния живот, кореспонденцията и другите съобщения, гарантирани от българската конституция, Хартата за основните права на ЕС и ЕКЗПЧОС. В разглеждания случай въпросът дали оповестената информация от вътрешния министър е декласифицирана по надлежния ред е напълно ирелевантен от гледище на правозащитните стандарти. Съгласно

¹⁰ Както и по други дела, като например: *Klass and Others v. Germany*, *Malone v. the United Kingdom*, *Weber and Saravia v. Germany*.

чл. 34 от Конституцията на Република България свободата и тайната на кореспонденцията и на другите съобщения са неприкосновени. Нарушаването на това конституционно правило се допуска само при наличие на две кумулативни предпоставки: а) да има разрешение на съдебната власт; и б) когато това се налага за разкриване или предотвратяване на тежки престъпления. В разглежданият случай нито една от тези предпоставки не е налице. *Първо*, няма разрешение от съда за нарушаване на тайната на телефонните разговори на тези граждани¹¹ чрез публичното им оповестяване. Това, че с прокурорско разрешение съдържанието на тези разговори е декласифицирано не може снесе конституционната забрана за публичното им огласяване, без да са налице цитираните конституционни предпоставки. *Второ*, оповестяването на тези разговори пред Народното събрание и цялото общество не може да бъде интерпретирано по никакъв начин като действие, което се налага за разкриване или за предотвратяване на тежко престъпление, както изисква Конституцията. В този смисъл, действията на министъра на вътрешните работи Цветан Цветанов по безпрецедентен начин нарушават конституционно защитената тайна на кореспонденцията и съобщенията на гражданите, а в по-общ план и принципа на правовата държава и върховенството на правата и свободите, които са фундамент на Европейския съюз. Прочее, трябва да се отбележи също, че според българския Наказателен кодекс е наказуемо деяние самото използване на информация от СРС не по предназначение, т.е. не за опазване на националната сигурност или за целите на наказателното производство:

Наказателен кодекс: Чл. 145 – Който използва информация, събрана чрез използване на специални разузнавателни средства, извън нейното предназначение за опазване на националната сигурност или за целите на наказателното производство, се наказва с лишаване от свобода до три години и глоба до петстотин лева.

Твърденията на прокуратурата, че огласяването на записаните разговори пред Народното събрание и обществеността се налагало от „възникналото обществено напрежение“ нямат правен характер и не намират опора в действащото българско законодателство.

По „е“, „ж“ и „з“:

Оставяйки настрана съдържанието на разпространените записи от СРС с подслушани разговори на министър-председателя, директора на Агенция „Митници“ и министъра на финансите¹², което не е

¹¹ Това е видно от писмо на председателя на Върховния касационен съд Лазар Груев, изх. № 1 от 5.01.2011 г., в което се заявява, че действията по декласифициране и публичното обявяване на съдържанието на тези СРС е станало без участието на съдия.

¹² Автентичността на записите беше потвърдена от независима експертиза на лабораторията ЛИПСАДОН (Laboratoire independent de police scientifique) в Париж.

предмет на този специален доклад, изразяваме тревога по следните причини:

- Съществуват достатъчно индикации за злоупотреба и неправомерно използване на СРС от българското МВР и служби за сигурност в разрез с действащото законодателство в България и в нарушение на европейските правозащитни стандарти.
- Фактът на „изтичането“ на подобни информации в публичното пространство сам по себе си показва наличие на системен проблем в опазването класифицираната информация в България от страна на МВР и службите за сигурност.
- Не се предприемат необходимите действия за проверка на сигналите на бившия служител на ДАНС Росен Миленов (като whistleblower) за неправомерни практики в МВР и службите за сигурност, а вместо това се упражнява натиск върху него от властите, като се обявява от представители на парламентарното мнозинство, че ще бъдат повдигнати обвинения срещу него.

Сериозен сигнал за подобна злоупотреба със СРС са и изнесените данни и документи от директора на Агенция „Митници“ Ваньо Танов относно неправомерно подслушване и проследяване на неговия син и подготвено от МВР „подхвърляне“ на наркотици с цел повдигане на обвинение.

II. Случаи на полицейско насилие и липса на ефикасни механизми за тяхното обективно разследване. Нарушаване на правото на справедлив процес.

Фактите :

а) Нарастване броя на инцидентите при действия на полицейските органи, свързани със съмнения за неоснователна употреба на сила, употреба на огнестрелно оръжие без необходимост, използване на помощни средства срещу лица, за които няма обосновано предположение, че могат да бъдат опасност за органите на реда, ненужно засягане на честта и достойнството при задържане.

Така например, само сред намерилите широк отзвук в медиите случаи, следва да се отбележат:

- При незаконосъобразно претърсване през нощта на 23 юли 2010 г. в дома на семейство Мустафови е използвана сила и помощни средства, при което членове на семейството са пострадали физически и психически от незаконните действия на полицаите – факт, удостоверен и с медицински свидетелства. Въпреки това, проверката на

Инспектората на МВР твърди, че единственият пропуск на полицейските служители е несъставянето на протоколи и рапорти, за което полицаите са наказани с едно от най-леките наказания – „писмено предупреждение“. Районната прокуратура в Кърджали прекратява производството с констатация, че няма данни за извършено престъпление, като в мотивите изцяло се основава на показанията на полицейските служители.

- Арестът на Борислав Гуцанов, председател на Общинския съвет на Варна през август 2010 г., извършен през нощта от въоръжени с автомати маскирани полицейски служители пред очите на двете му малолетни деца, без да са били налице законоустановените изисквания за неотложност.

- Смъртта на Мариян Иванов, който бе прострелян от полицаи при опит за задържане в Плевен на 23 юли 2010 г.

- Незаконосъобразно задържане и побой над Стефан Бофиров на 6 ноември 2010 година в Пловдив с цел изтръгване на самопризнание.

- Шумно отразеното в медиите задържане на Станислава Димитрова и още три лица на 27 юли 2010 г. Пресцентърът на МВР разпространи видео материал с проснатата на тротоара Димитрова, видимо дребна и слаба млада жена при явна непропорционалност на използваната сила. В мотивите, с които съдът отменя мярката за неотклонение „задържане под стража“ се подчертава: „По делото е налице изключително непоследователно поведение на органите на досъдебното производство относно това какво е престъплението, има ли престъпление и от кого е извършено, тъй като повече от 24 часа след задържането на обвиняемата Димитрова, нито прокуратурата, нито органите на досъдебното производство са имали идея за какво я задържат.“

- Скандалният начин, по който бе извършено задържането на 1 април 2010 г. на Николай Цонев, бивш министър на отбраната, при което използването на помощни средства беше придружено от унижителни реплики от страна на прокурора, обявяващи го за „престъпник“, който трябва да „падне на колене“. Тези видео кадри бяха публично разпространени от пресцентъра на МВР.

- Скандален видеозапис, разпространен от МВР на задържането на Васил Михайлов (брат на прокурор, срещу когото се води наказателно производство), в който е филмирано и представено на медиите как задържаният, въпреки че не оказва никаква съпротива е отведен от дома му полугол по долно бельо.

- В края на юли 2010 г. в медиите се появиха данни за полицейски произвол и насилие над 27-годишния Николай Стоянов в района на Отманли, община Бургас.

- На 15 август 2010 г. жалба за полицейско насилие подава семейство от софийското село Волюяк. Твърди се, че служители на реда са нанесли побой над двама мъже, но са пострадали още две жени и 5-годишно момиченце.

- Оплаквания на граждани, че на 21 август 2010 г. полицаи неправомерно и без да е предизвикан нанася удари с юмруци в лицето на Рафет Бекир в производствено предприятие в гр. Плевен.

- Твърдения, че на 24 септември в Търговище двама полицейски служители пред погледа на трети извършват груб акт на физическа саморазправа и накърняват достойнството на 67-годишен пенсионер – Хамди Салим.

б) Неефективни разследвания на случаите на полицейско насилие и политика на толерантност към полицейския произвол.

- Още в първия месец след встъпването си в длъжност министърът на вътрешните работи апелира към съда да бъдат оправдани полицаите, подсъдими за убийството на Ангел Димитров-Чората.

- Четири дни след инцидента, посочен в б. „а“, при който полицейски служители нахлуха посред нощ в дома на семейство Мустафови в Кърджали, вътрешният министър оправда пред Народното събрание действията им преди да е завършила проверката по случая, като по този начин постави под съмнение обективността ѝ.

- Прокуратурата в Плевен прекрати производството за смъртта на Мариан Иванов със заключение, че полицейските служители не са извършили престъпление при задържането му и произвеждането на смъртоносния изстрел въпреки, че пострадалият е бил невъоръжен, а полицаите, участвали в задържането му са били със значително числено превъзходство.

в) Поредица от изявления на министър-председателя и министъра на вътрешните работи, с които се упражнява психологически и пропаганден натиск върху съда, като например:

- Изявлението на премиера Борисов, че промяната на мерките за неотклонение на "Килърите" било провокация към държавата от страна на съда или че арестите са най-добрата антикризисна мярка.

- Изявления на вътрешния министър по конкретни дела, че всеки европейски съд би дал по-сурови присъди или че 5 % от съдиите в България са корумпирани;

- Изказвания на министъра на вътрешните работи по повод променени мерки за неотклонение на обвиняеми, с които той обвинява съда за връзки с организираната престъпност, за създаване на корупционна среда и спъване на разботата на правителството (Повече примери са посочени в писмо на Съюза на съдиите в България до Европейската асоциация на съдиите на адрес <http://www.judgesbg.org/?m=2&id2=76>)

Оценка :

По „а“:

В периода 2009-2010 г. има обезпокоителен ръст на полицейско насилие и произвол.

По данни от доклада на Българския Хелзинкски комитет¹³ за правата на човека за 2009 г. при една четвърт от арестите в България има упражнено полицейско насилие, а в своето издание от декември 2010 г. сп. "Обектив", бр. 183, председателят на организацията Красимир Кънев заявява, обобщавайки картината за изминалата година:

¹³ Правозащитна организация, специализирана в гражданския контрол срещу проявите на полицейско насилие.

„Зачестиха оплакванията на хора, лично пострадали от полицейско насилие в различни краища на страната.“

Председателката на Висшия адвокатски съвет Даниела Доковска заяви пред медиите в интервю след получаването на годишната награда за принос към правата на човека „Човек на годината“¹⁴:

„Изглежда, че у нас полицията и прокуратурата се борят за рейтинг, затова са толкова шумни. Полицията демонстрира власт вместо професионални умения. Прокуратурата става все по-безкритична към полицията.“

Наличието на хроничен проблем с полицейското насилие показват и рекордният брой осъдителни решения на Съда в Страсбург срещу България през 2010 г. – общо 11, като 5 от тях са свързани и със загубата на човешки живот.

Нещо повече, на 26 януари 2011 г. Парламентарната асамблея на Съвета на Европа прие Резолюция 1787 (2011) в която се посочва, че Парламентарната Асамблея приоритетно наблюдава „големи структурни проблеми, касаещи случаи на значителни забавяния на изпълнението на решенията на Съда в Страсбург“ в девет от 47-те държави-членки – България, Гърция, Италия, Молдова, Полша, Румъния, Русия, Турция и Украйна. България попада в този списък с три проблемни области на неизпълнение на осъдителни решения на Съда по правата на човека, сред които са и смъртните случаи и насилие върху лица, намиращи се във властта на правоохранителните органи и липса на ефективно разследване на тези случаи; В нея се изтъква, че България трябва да предприеме мерки, за да избегне следващи смъртни случаи или насилие от служители на правоохранителните органи.

По „б“:

Наред с ръста на полицейското насилие, буди особена тревога факта, че не се извършват ефективни разследвания на подобни случаи, а полицията и лично министърът на вътрешните работи имат открит уклон към оправдаване на действията на полицията, без дори да са завършени съответните проверки. Типичен пример през 2010 г. стана цитираният по-горе случай с полицейското насилие, упражнено върху сем.Мустафови в Кърджали. При изслушванията в парламента по този случай вътрешният министър окачества действията на полицейските служители като законосъобразни преди въобще да е приключила проверката. Стана ясно също, че при самата проверка, която беше в ход към този момент, не се прилага основен европейски правозащитен стандарт, според който щом гражданин се оплаква от малтретиране от страна на полицията и са налице видими признаци на физическо или друго увреждане непосредствено след

¹⁴ Вестник „24 часа“, 29 декември 2010 г.

като е бил във властта на полицията, което е подкрепено и с медицински документи, полицейските органи следва да представят убедителни доказателства, че нараняванията и медицинското състояние на пострадалите или не са получени при техните действия, или са резултат от законосъобразно използване на сила, което да може да бъде потвърдено. В този смисъл са редица решения на Европейския съд за правата на човека, сред които „Томаси срещу Франция“, „Рибитш срещу Австрия“, „Аксой срещу Турция“. По-късно районната прокуратура в Кърджали, също пренебрегвайки тези европейски стандарти, отказа да образува досъдебно производство по случая.

Неизолираният характер на посочените случаи на липса на ефективно разследване на полицейския произвол се потвърждава от Резолюцията на Комитета на министрите на Съвета на Европа 107 от 2007 г. относно решенията на Европейския съд по правата на човека по делото „Великова срещу България“ и още седем други дела за полицейско насилие срещу България. В резолюцията, която България все още не е изпълнила се настоява редом с други мерки и за гарантиране на независимостта на проверките по случаи на твърдяно полицейско насилие и особено гарантиране на безпристрастността на проверяващите органи, натоварени с такива случаи.

По „В“ :

Поредицата изявления на висши представители на изпълнителната власт по повод актове на съдебната власт, издаването на „присъди“ с медийни изявления както и публичните изявления с недоказани твърдения за корупция могат да бъдат оценени като груба намеса и неправомерно влияние върху съда, което застрашава независимостта на съдиите, а от там и правото на гражданите на справедлив процес.

Тази оценка намира своето потвърждение и от авторитетни правозащитници, като например председателката на Висшия адвокатски съвет Даниела Доковска, което в цитираното по-горе интервю след получаването на годишната награда за принос към правата на човека „Човек на годината“ от 29 декември 2010 г. подчертава още, че:

„Свидетели сме на парадоксална липса на идея за разделението на властите. Представители на изпълнителната власт раздават присъди, назидават съда, рушат доверието в правосъдието. Така ерозира фундаментът на държавата. Тези дела, за които ме питате, всъщност целят пропаганден ефект. Участвала съм в доста такива процеси – в тях ентусиазмът на обвинителите е много по-силен от доказателствата. Искане ми се да вярвам, че огромният натиск върху независимия български съд няма да смаже съпротивителните му сили. Иначе гражданите нямат никакъв шанс.“

Натискът върху съдебната власт от страна на правителството стана причина на 22 юли 2010 г. Съюзът на съдиите в България да се обърне с искане към органите на Съвета на Европа за оценка на състоянието на независимостта на съда в България:

"Каква обществена полза носи съобщената вчера от министър Цветанов обща информация, че 5% от магистратите са свързани с престъпността? Не осигурява общественото спокойствие, нито помага за разобличаването на корумпираните, а единствено подкопава доверието в работата на съда и причинява незаслужено неудобство и обида на почтените съдии."

III. Действия на службите за сигурност, ограничаващи свободата на съвестта и свободата на изразяване.

Фактите :

По анонимен сигнал председателят на парламента Цецка Цачева сезира Държавната агенция „Национална сигурност“ (ДАНС) за проверка на гражданска подписка на 597 152 български граждани¹⁵, събрана по инициатива на опозиционна партия („Ред, законност, справедливост“) при условията и по реда на Закона за пряко участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление. С подписката се иска произвеждане на национален референдум за нова конституция. Проверката, проведена от ДАНС обхваща 1850 граждани, подбрани по твърдения на службата на случаен принцип. В няколко български града – София, Бургас, Враца, Видин, Габрово и Ямбол са били посетени от служители на ДАНС общо 757 жилища на граждани. Според обявените резултати от тези действия над 400 от гражданите, които са били разпитвани са отrekli да са участвали в подписката и да са полагали личните си данни и подпис, като по искане на служителите на ДАНС 290 от тях са удостоверили това в документ. Тези малобройни на фона на общия брой участници в подписката несъответствия не засягат нейната валидност, защото по действащия български закон за насрочването на референдум са необходими 500 000 подписа. Въпреки това, властите използват резултатите от тази проверка за обявяване на цялата подписка „фалшифицирана“ и „невалидна“. Без значение за правозащитната квалификация на този случай е фактът, че исканията в подписката не съответстват на действащия закон от гледище на въпросите, по които може да се провежда референдум.

Друга намеса на ДАНС, която буди тревога беше изземването на религиозна и друга литература от селата Лъжница и Сърница на 6.10.2010 г. с мотив, че става дума за „опасни за националната сигурност“ книги, проповядващи „радикален ислям“.

¹⁵ По данни на организаторите – партия „Ред, законност, справедливост“.

Оценка :

ДАНС е специална служба за сигурност, чийто законов мандат е свързан с борбата с тероризма, организираната престъпност и предотвратяването на противоконституционни действия. Извършването на проверка от тази служба на една гражданска подписка, с която по мирен начин гражданите отправят свои искания към властта е непропорционална и не е необходима в едно демократично общество. Още повече, че съществуват достатъчно други механизми за верифициране на достоверността на личните данни в една подписка, които не застрашават по такъв начин свободата на съвестта и на изразяване, както ангажирането на службите за сигурност.

Особена тревога предизвикват следните действия на ДАНС:

- Проверката се прави по анонимен сигнал, което е забранено от българското законодателство.
- Не попада в компетентността на ДАНС, изрично уредена в чл. 4 от Закона за ДАНС, да извършва проверки на граждански подписки, които по мирен начин отправят искания към властите или упражняват правото си на гражданска инициатива за референдум. Твърденията на ръководителя на ДАНС Цветлин Йовчев пред медиите, че въпреки анонимността на сигнала в него е имало данни за противоконституционна дейност са необосновани и недоказани. Това е така, защото българската конституция изрично забранява да бъде ограничавана свободата на изразяване, освен ако не се призовава „към насилствена промяна на конституционно установения ред, към извършване на престъпления, към разпалване на вражда или към насилие над личността“ (чл. 39, ал. 2). Участието на граждани със свое волеизявление в една подписка за свикване на референдум е част от свободата на съвестта и на изразяването. Дори и наличието на определен брой недостовърни данни и фалшиви подписи в една подобна подписка в никакъв случай не може да бъде третирано като опит за „насилствена промяна на конституционно установения ред“, т.е. за противоконституционно действие, което да оправдава намесата на ДАНС в този случай. В този смисъл е и трайната практика на Съда в Страсбург. Наред с това, трябва да се подчертае, че невалидността на подписите на едни граждани или евентуални нарушения, извършени от организаторите на подписката по никакъв начин не могат да засегнат волеизявленията или да бъдат основание за ограничаване на правата на всички останали граждани, които като израз на своите политически убеждения, свобода на съвестта и изразяването са участвали в подписката.
- Потърпевши граждани твърдят, че служители на ДАНС са посещавали домовете им и не са извършвали обикновена проверка за съответствие на личните данни, отразени в

цитираната подписка. Твърденията са, че служители на ДАНС са разпитвали за политически убеждения, за принадлежност към политически партии и за мотивите за участие в подписка с искане за произвеждане на национален референдум за нова конституция. С други думи, има ясни индикации, че е възможно служители на ДАНС да са осъществили недопустима намеса в сферата на техните политически права и свободи, в т.ч. на свободата на съвестта и свободата на изразяване.

- Ефективна проверка по тези оплаквания не е извършена нито от прокуратурата, нито от омбудсмана. Нещо повече, с крайно неубедителни от правно гледище мотиви омбудсманът изрично отказва да образува проверка по този случай въз основа на подаден в лично качество сигнал от българската гражданка Христина Христова. Като мотив за този отказ се изтъква, че гражданката била същевременно и председател на политическа партия НДСВ (член на Съюза на либералите и демократите в Европейския парламент), поради което нямало основания сигналът да се провери, защото омбудсманът разглеждал само сигнали от физически лица. Подобно твърдение е несъстоятелно най-малкото поради изричната формулировка в текста на сигнала, че Христина Христова го подава „като гражданин“ (т.е. като физическо лице).

- По отношение на изземването на литература от страна на ДАНС трябва да се подчертае изрично, че и до този момент не са представени никакви доказателства, че въпросната литература и свързана с „радикален ислям“ и не са повдигнати обвинения за престъпна дейност. При това никъде в законодателството няма дефиниция на това понятие, което поставя въпроса за правните основания за преценка на ДАНС коя литература е опасна и коя не – нещо, което е недопустимо в едно демократично общество.

Институтът за модерна политика подчертава, че подобни действия на една специална служба за сигурност съставляват проява на злоупотреба с власт и ограничаване на политическите права и свободи на гражданите, включително на свободата на съвестта и свободата на изразяване. Още по-тревожен е фактът, че по този начин една служба за сигурност се явява участник в политическите борби между управляващи и опозиция въпреки изричното законово изискване да е деполитизирана, да спазва принципа на политическия неутралитет и да изпълнява дейността си при стриктно спазване на Конституцията и международните договори, зачитайки правата на човека и основните свободи¹⁶.

¹⁶ Чл. 3, ал. 1, т. 1, 2 и 6 от Закона за ДАНС.

Същевременно, бездействието на прокуратурата и на извънсъдебен правозащитен орган, какъвто е омбудсманът, само по себе си застрашава правата и свободите на гражданите и повдига въпроса за политическата неутралност и независимост на тези органи от правителството.

8 февруари, 2011

ИНСТИТУТ ЗА МОДЕРНА ПОЛИТИКА

Институтът за модерна политика е независима гражданска организация (policy institute), която обединява мултидисциплинарен екип от юристи, социолози, политолози, общественици и представители на академичните среди с подчертан интерес в областта на доброто управление, конституционализма и парламентаризма, развитието на законодателството и защитата на гражданските права.

Мисията на Института за модерна политика е да бъде водеща организация в мониторинга на законодателната политика и парламентарната дейност. Целта е да се насърчава плуралистичната обществена дискусия и да се предлагат иновативни, практически ориентирани препоръки за по-пълно прилагане на принципите на доброто управление, за утвърждаване на ценностите на съвременния конституционализъм и парламентаризъм и защитата на човешките права в България.

От края на 2009 г. **Институтът за модерна политика** публикува 3-месечни мониторингови доклади за дейността на Народното събрание, които се разпространяват сред държавните институции, политически и граждански организации, медиите, дипломатическия корпус, Съвета на Европа, институциите на Европейския съюз и на САЩ.